

Програмен език C

Пламен Танов

Ненко Табаков

Мартин Вачовски

Технологично училище „Електронни системи“

Технически университет – София

версия 0.5

Литература Необходимыми програми

Kernighan & Ritchie - The C Programming
Language

MinGW

<http://www.mingw.org/>

Notepad++

<http://notepad-plus.sourceforge.net/>

Кратка история

- Създаден през 1978 година
- Първоначално е създаден и имплементиран за UNIX операционната система
- През 1983 American National Standards Institute (ANSI) създава комитет с цел създаване на еднозначна дефиниция на езика C
- През 1988 излиза ANSI стандартът за C, наричан още “ANSI C”

Въведение

Характеристики на езика C:

- език с общо предназначение
- типове за цели числа, числа с плаваща запетая и СИМВОЛИ
- конструкции за управление на последователността
- възможност за създаване на собствени типове данни
- предпроцесорна обработка
- адресна аритметика
- лесно преносим (няма вградени в езика средства за вход и изход - те се осъществяват от библиотечни функции)
- максимално близък до системната архитектура (тип `int`, преобразуване на типовете, преместване в дясно, ...)

Първа програма

```
#include <stdio.h>
```

```
int main () {  
    printf ("Hello world\n");  
    return 0;  
}
```


The screenshot shows a Windows command prompt window with the title bar "F:\WINDOWS\system32\cmd.exe". The window contains the following text:

```
F:\>gcc hello.c -o hello  
F:\>hello.exe  
Hello World  
F:\>
```

Пример

$$1^{\circ}\text{C} = (5/9) * (1^{\circ}\text{F} - 32)$$

```
#include <stdio.h>
/*
    print Fahrenheit-Celsius table
    for fahr = 0, 20, ..., 300
*/
int main() {
    int fahr, celsius;
    int lower, upper, step;
    lower = 0;          /* lower limit of temperature scale */
    upper = 300;       /* upper limit */
    step = 20;         /* step size */
    fahr = lower;
    while (fahr <= upper) {
        celsius = 5 * (fahr-32) / 9;
        printf("%d\t%d\n", fahr, celsius);
        fahr = fahr + step;
    }
    return 0;
}
```

Изход на програмата

```
0 -17
20 -6
40 4
60 15
80 26
100 37
120 48
140 60
160 71
180 82
200 93
220 104
240 115
260 126
280 137
300 1481
```

Коментари

Ограждат се в `/* ... */` или с `//` и коментарът е до края на реда

```
/*  
    това е коментар  
*/
```

```
// и това е коментар, до края на реда
```


ОСНОВНИ ТИПОВЕ

- `char` – СИМВОЛЕН
- `int` – ЦЕЛОЧИСЛЕН
- `float` – ЧИСЛО С ПЛАВАЩА ЗАПЕТАЯ И ЕДИНИЧНА ТОЧНОСТ
- `double` – ЧИСЛО С ПЛАВАЩА ЗАПЕТАЯ И ДВОЙНА ТОЧНОСТ

```
int fahr, other_int;  
float celsius;
```

Цикъл while

```
while (условие) {
```

```
    /*
```

```
        тяло, изпълнява се докато условието  
е истина (т.е. е различно от 0!)
```

```
    */
```

```
}
```

```
while (fahr <= upper) {
```

```
    celsius = 5 * (fahr - 32) / 9;
```

```
    printf ("%d\t%d\n", fahr, celsius);
```

```
    fahr = fahr + step;
```

```
}
```

Оператор if

```
if (условие)
    оператор1;
else
    оператор2;
```

```
if (c >= '0' && c <= '9') {
    printf("digit");
} else {
    printf("not a digit");
}
```

Функцията printf

```
printf ("символен низ", арг1, арг2, ...);
```

“СИМВОЛЕН НИЗ“:

%d – изписва целочислена стойност

%f – изписва реална стойност

%c – изписва СИМВОЛ

%s – изписва СИМВОЛЕН НИЗ

\n – нов ред

\t – табулатор

\\ – \

Пример

```
#include <stdio.h>

int main () {
    int fahr;

    for (fahr = 0; fahr <= 300; fahr = fahr + 20)
        printf("roll: %3d\t%6.1f\n", fahr,
                (5.0/9.0) * (fahr-32));
    return 0;
}
```

Изход на програмата

roll:	0	-17.8
roll:	20	-6.7
roll:	40	4.4
roll:	60	15.6
roll:	80	26.7
roll:	100	37.8
roll:	120	48.9
roll:	140	60.0
roll:	160	71.1
roll:	180	82.2
roll:	200	93.3
roll:	220	104.4
roll:	240	115.6
roll:	260	126.7
roll:	280	137.8
roll:	300	148.9

Цикъл for

```
for (инициализация; условие; стъпка) {  
    /* тяло, изпълнява се докато условието  
    е истина (т.е. е различно от 0!) */  
}
```

```
int i;  
for (i = 0; i<=10; i = i + 2)  
    printf ("%d\n", i);
```

```
i = 0;  
for (; i<=10; i = i + 2)  
    printf ("%d\n", i);
```

```
for (i = 0; i<=10;) {  
    printf ("%d\n", i);  
    i = i + 2;  
}
```

Директива #define

#define ИМЕ СТОЙНОСТ

```
#include <stdio.h>
```

```
#define LOWER 0
```

```
#define UPPER 300
```

```
#define STEP 20
```

```
int main () {
```

```
    int fahr;
```

```
    for (fahr = LOWER; fahr<=UPPER; fahr = fahr + STEP)
```

```
        printf ("%3d %6.1f\n", fahr, (5.0/9.0)*(fahr-32));
```

```
    return 0;
```

```
}
```


Изрази и приоритет на действие

`c = getchar() != EOF;`

еквивалентно на

`c = (getchar() != EOF);`

`!=` – логически оператор „различно от“

`==` – логически оператор „еднакво с“

`=` – оператор за присвояване на стойност
и други

В Паскал съответно: `<>`, `=`, `:=`

Примери

```
#include <stdio.h>
/* версия 1*/
int main () {
    int c;
    c = getchar ();
    while (c != EOF) {
        putchar(c);
        c = getchar ();
    }
    return 0;
}
```

```
#include <stdio.h>
/* версия 2*/
int main () {
    int c;

    while ((c = getchar ()) != EOF) {
        putchar(c);
    }

    return 0;
}
```

Пренасочване на стандартния ВХОД И ИЗХОД

Това е функция на операционната система.
При Linux, Windows и DOS:

A screenshot of a Windows command prompt window. The title bar reads "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The command prompt shows the command: `C:\>copychar.exe < fromfile.txt > tofile.txt`. The window has a scroll bar at the bottom and standard window controls (minimize, maximize, close) in the top right corner.

A screenshot of a Windows command prompt window. The title bar reads "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The command prompt shows the command: `C:\>type bigfile.txt |more.exe`. The window has a scroll bar at the bottom and standard window controls (minimize, maximize, close) in the top right corner.

Оператори за увеличаване и намаляване

++ – увеличава стойността на променливата с 1

-- – намалява стойността на променливата с 1

действие	нова стойност на nc
nc = 5;	5
++nc;	6
nc++;	7
--nc;	6
nc--;	5

Пример

```
k = 5;  
z = k++;
```

```
(k = 6, z = 5)
```

```
k = 5;  
z = ++k;
```

```
(k = 6, z = 6)
```

```
arr[i] = i++; //ГРЕШНО !!!
```

```
(a + j)++; //ГРЕШНО !!! - ++ и -- само на променливи!
```

Масиви

тип име [размер] ;

тип – тип на масива

име – име на променливата

размер – брой елементи на масива,

елементите се броят от 0 до **размер-1**:

```
int test[3];
```

съществуват:

```
test[0]
```

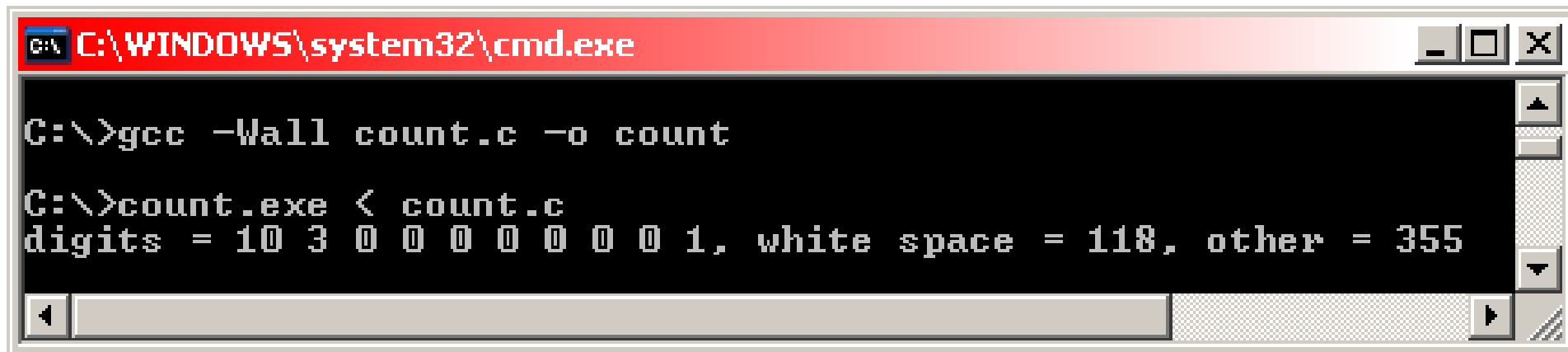
```
test[1]
```

```
test[2]
```

Пример₁

```
#include <stdio.h>
/* count digits, white space, others */
int main() {
    int c, i, nwhite, nother;
    int ndigit[10];
    nwhite = nother = 0;
    for (i = 0; i < 10; ++i)
        ndigit[i] = 0;
    while ((c = getchar()) != EOF)
        if (c >= '0' && c <= '9')
            ++ndigit[c-'0'];
        else if (c == ' ' || c == '\n' || c == '\t')
            ++nwhite;
        else ++nother;
    printf("digits =");
    for (i = 0; i < 10; ++i)
        printf(" %d", ndigit[i]);
    printf(", white space = %d, other = %d\n", nwhite,
nother);
}
```

Пример₂


```
C:\WINDOWS\system32\cmd.exe

C:\>gcc -Wall count.c -o count

C:\>count.exe < count.c
digits = 10 3 0 0 0 0 0 0 0 1, white space = 118, other = 355
```


ФУНКЦИИ

```
return_type function_name(arguments) {  
    /* function body */  
}
```

- Аргументите (тип и име), ако ги има, се изреждат разделени със запетайки.
- Връщаната стойност може да бъде и **void**, т.е. функцията не връща стойност.
- Стойност се връща чрез оператор **return**;
При неговото изпълнение се излиза незабавно от функцията, ако не се срещне **return**; върнатата стойност е случайна.

Пример₁

```
#include <stdio.h>
int power(int m, int n);

/* test power function */
int main() {
    int i;
    for (i = 0; i < 10; ++i)
        printf("%d %d %d\n", i, power(2,i), power(-3,i));
    return 0;
}

/* power: raise base to n-th power; n >= 0 */
int power(int base, int n) {
    int i, p;
    p = 1;
    for (i = 1; i <= n; ++i)
        p = p * base;
    return p;
}
```

Пример₂

0	1	1
1	2	-3
2	4	9
3	8	-27
4	16	81
5	32	-243
6	64	729
7	128	-2187
8	256	6561
9	512	-19683

Аргументи на функции

- Предават се само по стойност, т.е. създава се копие на променливата и функцията работи с това копие, а не с оригинала
- Когато аргумент на функция е масив, то той не се копира! Подава се адресът на първия (нулев) елемент и промените се извършват директно върху оригинала
- За да може функция да променя променливите, подадени ѝ като аргументи, а не техните копия, се използват указатели (**pointers**)

СИМВОЛНИ НИЗОВЕ

- Низовете представляват масиви от символи:
`char име [размер] ;`
- Последният елемент на всеки низ е символ с ASCII код 0. По такъв начин се разбира и дължината на низа - броят се символите до първия срещнат нулев.

индекс:	0	1	2	3	4	5	6
As char:	's'	't'	'r'	'i'	'n'	'g'	'\0'

индекс:	0	1	2	3	4	5	6
ASCII:	115	116	114	105	110	103	0

Пример₁

```
#include <stdio.h>
#define MAXLINE 1000 /* maximum input line length */

int getline(char line[], int maxline);
void copy(char to[], char from[]);

/* print the longest input line */
int main() {
    int len;                /* current line length */
    int max;                /* maximum length seen so far */
    char line[MAXLINE];    /* current input line */
    char longest[MAXLINE]; /* longest line saved here */
    max = 0;
    while ((len = getline(line, MAXLINE)) > 0)
        if (len > max) {
            max = len;
            copy(longest, line);
        }
    if (max > 0) /* there was a line */
        printf("%s", longest);
    return 0;
}
```

Пример₂

```
/* getline: read a line into s, return length */
int getline(char s[],int lim) {
    int c, i;
    for (i=0; i < lim-1 && (c=getchar())!=EOF && c!='\n'; ++i)
        s[i] = c;
    if (c == '\n') {
        s[i] = c;
        ++i;
    }
    s[i] = '\0';
    return i;
}
```

```
/* copy: copy 'from' into 'to'; assume to is big enough */
void copy(char to[], char from[]) {
    int i;
    i = 0;
    while ((to[i] = from[i]) != '\0')
        ++i;
}
```

Външни променливи и област на действие

- Променливите декларирани в една функция са локални (частни) за нея
- Всяка локална променлива се създава само когато функцията бъде извикана и се унищожават, след като се излезе от функцията
- Всяка такава променлива трябва да бъде инициализирана, в противен случай не може да се предвиди точно нейното съдържание.
- В езика C е възможно да се дефинират външни (глобални) променливи
- Такива променливи се дефинират извън функциите и се декларират във функциите, които ще ги използват
- Декларирането става чрез оператора **extern**
- Операторът **extern** може да бъде пропуснат ако дефиницията на променливата се намира преди употребата ѝ в дадена функция

Пример

Файл 1 (main.c):

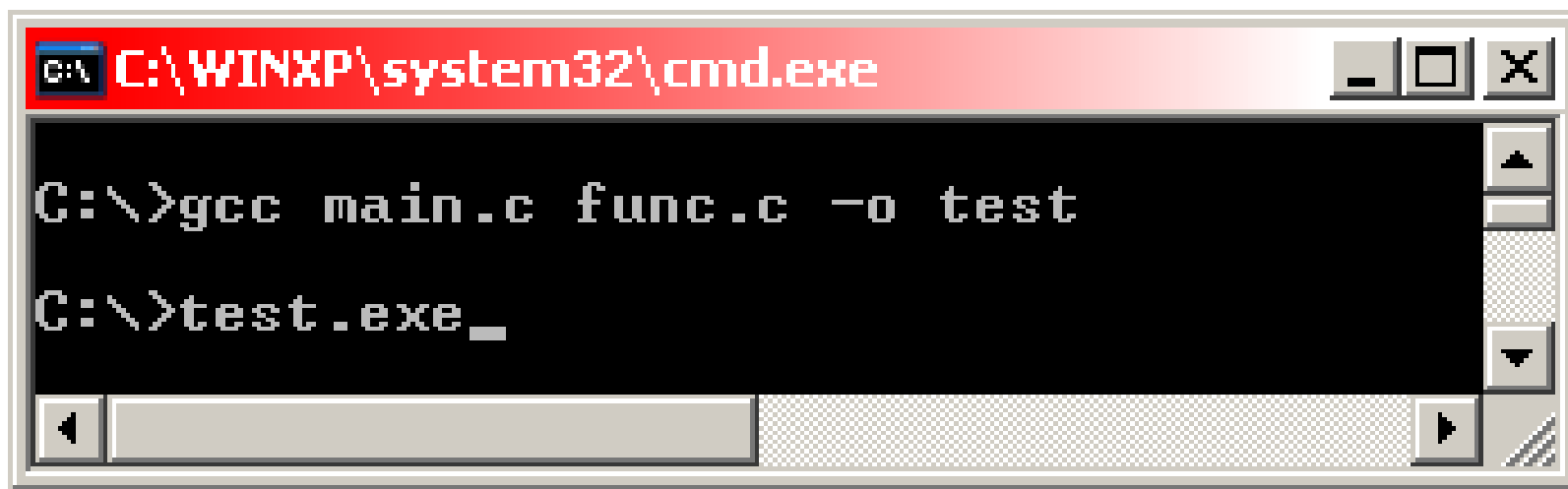
```
extern int i; //декларация
```

```
int main() {  
  ++i; // i = 6 ...  
}
```

Файл 2 (func.c):

```
/* дефиниция, тук се заделя  
място за променливата */
```

```
int i = 5;
```

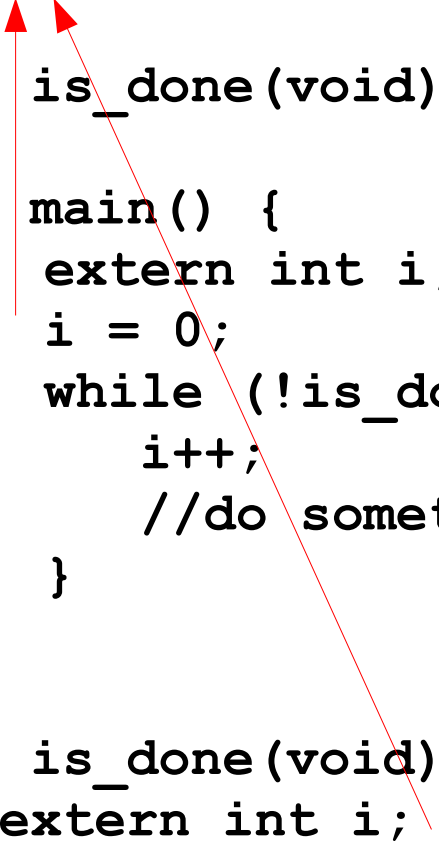

The screenshot shows a Windows command prompt window with the following text:

```
C:\WINXP\system32\cmd.exe  
C:\>gcc main.c func.c -o test  
C:\>test.exe_
```

Пример

```
int i; //дефиниция, заделя се памет
int is_done(void);
int main() {
    extern int i; //декларация
    i = 0; //инициализация
    while (!is_done()) {
        i++;
        //do something
    }
}
int is_done(void) {
    extern int i; //декларация - ползва се вече дефинираното i
    return (i==6);
}
```

A diagram consisting of two red arrows. The first arrow starts at the 'extern int i;' declaration in the 'main()' function and points to the 'int i;' definition at the top of the code. The second arrow starts at the 'extern int i;' declaration in the 'is_done()' function and also points to the 'int i;' definition at the top. This illustrates how both functions share the same memory location for the variable 'i'.

Пример₁

```
#include <stdio.h>
#define MAXLINE 1000    /* максимална дължина на входния ред */

int max;                /* текуща максимална дължина */
char line[MAXLINE];    /* текущ входен ред */
char longest[MAXLINE]; /* най - дългия ред */

int getline(void);
void copy(void);
```

Пример₂

```
/* отпечатва най - дългия входен ред*/
int main() {
    int len;                /* дължина на текущия ред */
    extern int max;
    extern char longest;

    max = 0;
    while ((len = getline()) > 0)
        if (len > max) {
            max = len;
            copy();
        }
    if (max > 0)            /* имало е ред на входа */
        printf("%s", longest);
    return 0;
}
```

Пример₃

```
int getline() {
    int c, i;
    extern char line[];
    for (i=0; i < lim-1 && (c=getchar()) != EOF && c != '\n'; ++i)
        s[i] = c;
    if (c == '\n') {
        s[i] = c;
        ++i;
    }
    s[i] = '\0';
    return i;
}
```

```
void copy() {
    int i;
    extern char line[], longest[];
    i = 0;
    while ((to[i] = from[i]) != '\0')
        ++i;
}
```